

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D' AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dijous 30 de Desembre de 1897

Núm. 3.4326

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. 100 cts. Extra. 120 cts.
Provincias trimestre. 300 cts.
Extranjero y Ultramar. 350 cts.
Anuñels, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principales
librerías d'aquesta ciutat y de fora. En Barcelona, litografía Mallorquí, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra La que paga més contribució de la província
FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT
Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

CEPS AMERICANS

HORT DE PAU ABELLÓ tocant á la carretera de Tarragona

Arrelats molt superiors.--Preus ventajosos.--Autènticitat garantida.

Per tractar en lo mateix hort ó carrer primer del Roser n.º 4.

MALALTIAS DELS ULLS

L' oculista de Tarragona D. J. MIRO accedint gustós á las peticions de sos numerosos clients, estableix en Reus una consulta tots los diumens y divendres de 2 á 5 de la tarde. Consellor: Arrabal Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.

Los demés dies en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

Tos Desapareix rápidament usant lo XEROP SERRA

No conté opí ni morfina, per lo que pot administrarse als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

Tos FARMACIA SERRA. Oberta tota la nit. TOS

Vinyas Americanas

de germanor que ha d'extenders desde l'Cap de Creus à la punta de Finisterre pera que units tots los pobles del Nort d' Espanya empreguin campanya activa en pro de sos ideals autonòmichs y donguin la decisiva empena al malehit y atrassat uniformisme, causa generadora de tots los mals que avuy nos amenassan.

A la vista tenim lo manifest que dirigit als fills tots de la vella Asturias, firma una respectable munio de asturians excitant lo sentiments de patria y llibertat dels naturals d'aquella terra. Comensa sisix l'esmentat Manifest:

«Asturians: La autonomía, concedida á Cuba y Puerto-Rico per lo partit liberal, obra un nou camp á la vida interior y de reeleció de totas las regions espanyolas. Los pobles quan han arribat á la edat viril deu considerársels aptes pera la direcció de sos negocis. Aixó dia y certifica l'govern actual declarant majors d'edat á Cuba y Puerto-Rico. No está Asturias per lo menos en condicions iguals de cultura y desenrotillo que nostres Antilles? Es que tal vegada se considera á Asturias com á un poble en formació? La historia de nostra terra confirma les justas pretensions que formulém en squeest Manifest Programa. A continuació fa historia dels fets más notables de la vella terra asturiana y afegeix: Es á nostre modo d'entendre una aspiració natural, un dret imprescriptible l' que tot poble aspiri y lluyti per la consolidació de ses llibertats. A Villalar s'enfocaren las de Castilla; d' un cop, ab la testa de Leniza, rodolaren las d'Aragó, y en sanch s' ofegaren tots las de las regions espanyolas pera caurer en l' unitarisme y per conseqüencia en una centralisació absorbent y corruptora. Producte d'aquesta centralisació y d'aquest régimen unitari es lo caciquisme; epidemia dominant avuy en tots los pobles d'Espanya que agonitzan en lo mes repugnant y vergonyós servilisme...»

Marcial Ombrás (Propietari) à la
Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per millions.—Preus redubits y autenticitat garantizada.—Cinch milions d'estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Lo Regionalisme á Asturias

Ja no som sols los catalans en travallar pera la implantació del regionalisme á Espanya. A més dels bascongats y navarros que no han decandit jamay en sa campanya de reivindicació dels furs que l's hi foren inciuament arrebassats, s' ha desperiat Galicia del ensopiment en que jeyá y Aragó ha fet sentir sa veu en lo concert dels pobles oprimits pregonant en la memorable Assamblea d'Alcesfiz sos dreis jamay prescrits á la vida lliure y autònoma de las nacionalitats que tenen fesomia propia. Faltava no més pera extrenders per tot lo Nort la llevor benidà del regionalisme que ha de regenerar l' Estat espanyol de son present de miséries, que'sairequés Asturias de sa actual posturació y s' preparés á la defensa d'aquella terra abont lo fastigós caciquisme imperant hi ha sentat ab més desvergonyiment sos miserables petjades. Y avuy, gracies á Deu, respon Asturias a la campanya empresa per los bons filla de las regions espanyolas que tenen fesomia propia. Faltava no més pera extrenders per tot lo Nort la llevor benidà del regionalisme que ha de regenerar l' Estat espanyol de son present de miséries, que'sairequés Asturias de sa actual posturació y s' preparés á la defensa d'aquella terra abont lo fastigós caciquisme imperant hi ha sentat ab més desvergonyiment sos miserables petjades. Y avuy, gracies á Deu, respon Asturias a la campanya empresa per los bons filla de las regions espanyolas que tenen fesomia propia.

«Vergonyós es arribar á tan triste situació en que als pobles es presentin los pillets de la política oferintu dills tots per la écta de diputat la concessió d' una escola. Es la segona regió asturiana de las provincias de més porvenir é imab d'afotors la portanció de la Península per la riquesa del subsol, per la varietat de la seva industria, per la fertilitat de sos camps y per lo nombre de ports que facilitan la exportació de sos productes. L' Autònoma, administrarà á clausas si las necessitats, fomentará sa riquesa, y pròspera, evitando si tará que sos fills, feliçtlos hi'l pa en terra propia, van a buscarlo en extrangera terra.»

A continuació exposan breument los principis fundamentals de son programa autonòmic molt semblants á las bases aprobades en la Assemblea catalanista de Manresa á excepció de petitso detalls en que, com es natural, cada regió te son peculiar criteri y especials necessitats que satisfier.

«Ahí ahí las seccions parlançan: «Finalment, nos toca fer una crida general y excitar a tots los individuos, pobles, vilas y llogarets pera que si estan conformes ab nostre pensament s'hi adherisca. Entin totseguit y's reuneixin y nombren representants per la celebració d' una Assemblea magnal asturiana, que discuteixi y formuli un projecte de Constitució regional, lo presenti al Gobern pera la seva aprobació y sápigan conduhirse ab la virilitat propia dels representants d'un poble que està decidit á la lluya per la llibertat». Entin si s'ha d'esperar cosa y oblidar-se de cosa.

Be, molt be, valents companys d' Asturias. La tasca que empreneu es d'honor per la vostra rasa y pot esser de gran profit pera l' pobre Estat espanyol á qui se sent a gent sense conciencia l'ha empennyt fins á la ruïna.

Ja no som tant sols los egoïstas catalans, ja pensan com nosaltres y senten com nosaltres y volen lo que s'ha de fer. Nosaltres, bascongats, navarros, aragonesos, gallegos y asturians. Sortosament aixequé al vent vostre penó de lluya, quan han passat la tongada d' insults y paraulotes contra 'ls defensors de les autonomías Pàtrias. Vosaltres ja no vos veureu calificats de locos o insensatos, filibusteros, tagalos, etc., per sostener honradament los més honrats principis, que l' vent ha girat y ab ell han girat també com panelles de campaner los vanitosos e ignorant directors de la cosa pública.

Avant y fora, regienalistas asturians, que la causa es justa y Deu no ha d' abandonarnos en la empresa de generació que havém comensat. Lo Catalanista, al felicitarvos per vostre comens de lluya, s' ofereix de tot cor als germans de ideas pera la defensa de las mateixas aspiracions, fent vots para que promptlye veí el autònoma la vostra estimada Patria al igual que la nostra benvolguda Catalunya.

S. F.

(De Lo Catalanista.)

Impresions de Madrid

(CA TA DESCLOSA)

AMICH ALADREN:

Per aquí tot es alegría, sembla que las tristesas s' hegin ofegat ab la pluja d'aquests darrers dies boyeros. Ara fa sol, molt de sol, lo cel s' ha mudat per tots los estatius. Estan desplaçades, així, eleccions sindicals sols que s'han fet i, en general, y, estàs d'eleccions són sols ab l'abast

la festa com un bon burgés, y mostra sou mantel bleu, la neu ha fugit de brasset ab lo fret, així es que disfusat d' una temperatura molt agradable.

Els madrilenss estan de sort; poden dir que *hoy es dia bueno y noche buena*, y mes que ningú ho dirá el que ha tingut lo bitllet ab lo número 13515, obra de la sort que ab prou feynas surti à llum, es va fer més popular y ha donat més que parlar que la pau de Filipinas. Tota la prempsa se n' ha ocupat extensament d' aquest número, li ha fet la biografia, li ha publicat lo retrato y fins si portés casaca li posarían una condecoració, porque no tothom té 12 milions de rals. Apropósito d' això me deya un amich: molta gent hi ha que no saben que ha existit lo gran pintor Greco, mes tothom anomena à Rostchild.

Y té rahó.

Els carrers estan animadíssims ab las colles de xi-cots que 'ls recorren cantant tradicionals cançons y tocant timbals, panderes y «zambombas», instruments d' ayre que fan pensar en los que tenen els indis americanos. Els aparedors de las botigas que venen menjar estan guarnits y plens de llemiadures, no's veu més que gent que portan presents y cistellas plenes de vanda. Els galls d' indis à tot arreu se troban, vius ó morts, engabiatos ó caminant, tristament com si presentissim son funest fi, passan per lo carrer fent camí envers de la mort.

Al veure tanta abundó de menjar, sembla que vagi llenyat, que tothom ne tingui y que ningú hagi de patir fam. Pero no més ho sembla, desgraciadament no es tot allò un mandat caygt del cel per consolació de gent pobre, es lo comers que explota la tradició, que s'aprofita de las festas per pujar los preus dels articles que encarque exhibits al mitj del carrer, com si estessin en llibertat, estan presoners de l'ambició y sozient pot deslliurars los diners. Tota aquella alegria, tota aquella riquesa, sembla que afronti à la miseria que la desprecia y la posi ab lo contrast mes en relleu.

No es tot alegria, no.

Barrejat ab las cançons y las riatllas, hi ha els gemachs y las llàgrimas. Y si à unes cases los portan capsas de turrons à altres los hi d'en atahuts. Y es que la mort may fa festa, sempre traballa, per això may hi mancan nuvols negres en lo cel de la alegria.

La Passa Major sembla un sócul d' una població àrabe. No's veuen mes que paradas y petitas tendas fetas ab quatre fustas y cubiertas ab telas de colors lluents. En unes venen turrons, en altres pessebres y joguines de tota mena, aquí ensenyant figures de cera, més enllà venen fruyts, al atre hi ha ua fonógrafo y el costat venen flors, quina flayre 's barreja ab la fortó d'oli dels llumets de las parades. Y la gent invadintlo tot, fent grups ó donar-se espantas, volgunt caminar uns y per deturarse 's altres.

Hi ha gran moviment y gatzera, tothom crida y ningú s' entén, tot s' apilota, se confón y barreja en aquella desgavellada y gran orquesta de la multitut, sols hi domina una nota produïda per lo soroll dels timbals, panderes y «zambombas», això ho ofega tot, los crits dels venedors, lo soroll dels coixes, los xiulets dels tranvias y la conversa de la gent y l'raspar de las guitarres dels pobres cegos que captan passant per entre mitj de la festa sens que pugui disfrutarla ab la vista.

Els madrilenss celebren més que tot la vigilia de Nadal, ó sigui la *noche buena*. Aquesta nit es de reglament la sopa d' almetilles y lo besugo, los turrons y molt de vi, que es l' ànima de totes las festas de Madrid, quin programa s' enclou en aquesta cansó:

«Esta noche es noche buena
y mañana Navidad,
dame la bota María
que me voy à emborrachar.»

Fa uns quants dies vaig anar à visitar al eminent escultor català, En Agustí Querol, y'm varen dir que era fore; havien tingut de portarlo à Caldes shont esperan trobarà remey, ab un fort dolor reumàtic que l' ha deixat tollit.

Quina tristesa feya 'l taller mitj à las foscas y totas las figures embolicadas ab telas com si fossin momies!

Pobre Querol! Y pensar que hi ha tants insignificants que tenen salut per vendre!

Madrit, 97.

HORTENSÍ GÜELL.

Crónica teatral

Benefici del baix Sr. Segura

No era la millor nit, la del dia en que celebran la seva festa los Sants Ignocents, pera escullirse pera benefici de tant simpàtic artistas, y francament, may

hauriam cregut que 'l públich respongués de la manera que ho feu.

Així es, que al entrar al teatre, després del primer acte de la preciosa obra «Los diamantes de la corona», nos sorprengué gratament, lo veure la numerosa concurrencia que omplia totes las localitats y públic, testimoniad així al artista beneficiat las generals simpaties que durant la actual campanya teatral, s' ha sapigut captar en nostre públich.

«Los diamantes de la corona», posada en escena per primera vegada en aquesta temporada, mes que una interpretació deficient la obtingué desgraciada, a excepció del beneficiat qui nos demostró haver estudiad ab carinyo son interessant paper y l'interpretació à conciencia, los demés artistas nos demostraren que 'l tenian poch estudiad, mala impresió que la vingué à aumentar l' indulgencia que 's demanda al públich pera estalviarse la romansa del tercer acte, la tiple Sra. Pérez de Isaura, qui s' posà afònica repentinament.

Al acabament del segon acte la «Colla dels Tretze» à qui era dedicada la funció, feu un humorístich present al beneficiat consistent en una alegoria d' escut, en lo que per sagell d' armas, hi havia treize cigarros habanos, treze paquets de cigarrets Succini, treze llibrets de paper de fumar, y treze capsas de mistos de las bonices, una torrete ab un api similant una planta de Saló, ab tres botellas de Campany per adorno, y un figurat sombrero de copa del que sortiren al arribar al palco escènic treize coloms: la torrete y 'l sombrero portaven també lo fatídic número treize.

A més, lo simpàtic Segura obtingué altres varis regalos d' amics y admiradors que no foren presentats al palco escènic, per lo que no 's detallém com no hem consignat les obtinguts per altres artistas.

Satisfet també pot quedar lo Sr. Segura de las moltes proves de carinyo que li tributá ahir lo públich ab motiu de son benefici, donchs apart los regalos, son travall fou premiat y rebut ab unàmis aplausos.

Lo clou de festa, foren algunes ignocentades de bon gènero, pero que per la poca sombra acabaren ab la paciencia de tots los espectadors.

De bò debó que'l xuff, xuff y lelo-lelo nos deixaren mes que frets, morts.

Tot sia per Deu y per la festa del dia.

* * *

Del benefici de la tiple Sra. Corona ne parlaré

F. C. E.

CRÓNICA

OBSERVACIÓNS METEOROLÒGICAS

del dia 29 de Desembre de 1897

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' obser-vació	BARÓMETRE aneroides	GRAU d' hu-mitat	PLUIA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSE- PAC- TICUL-
9 m. 3 t.	762 761	75 70	6	35	Ras	

HORAS d' obser-vació	TEMPERATURAS		VENTS	NUVOLS		
	Maxima	Minim.	Term. tipo	direccio	classe	can
9 m. 3 t.	26	7	10	S.	Cumul	63
	Sol. 26 Sombra 14	7 13	10 13	S.	Cumul	03

En la sessió d' ahir se presentá una proposició pera que l' Ajuntament acordés demanar al Gobern de Madrid, la autonomía pera Catalunya.

En lo número próxim parlaré d' aquest assumptio ab la detenció que la seva importancia mereix.

Dichen de Saragossa que Tost, l' «home dona» que tant ha donat que parlar, se trobava ans d' ahir malalt d' algua cuidado en l' hospital d' aquella ciutat.

En cuant millor se l' enviará à aquesta ciutat.

No havent disposit de temps pera fer l' extracte de la sessió que ahir celebrá l' Ajuntament, no 'l publicaré fins lo número próxim.

La Junta de la societat «La Palma» ens prega insertem lo següent:

Avis.—Se fa present als senyors socis que per evitar abusos, en lo ball de Cap d' any y demés que 's fas sin no serà permesa l' entrada à las senyeras y als fo-rasters que vagin sense la corresponent invitació que al efecte se entregará als socis que ho demandin.—La Junta.

«Lliga» ha quedat instalada en son nou domicili, carrer de la Canuda núm. 4, primer, de Barcelona.

Li agrabit l' atenció y ab molt de gust doném la noticia pera que arribi à coneixement de nostres bons amics d' aquesta ciutat y pobles de la comarca.

Hem tingut lo gust de veure alguns dels cartells ab que l' amo del screditat establecimiento «Els quatre gats» de Barcelona, nostre amic D. Pere Romeu, anuncia l' nou espectacle «Sombras artísticas», ab que obsequiarà molts nits à sos numerosos parroquians.

Ahir, à las nou de la nit, havia de tenir lloc l' assaig general d' aquest espectacle tant celebrat per tot lo mon, formant lo programa de la vetllada, lo poema «Montserrat» d' En Joan Maragall, ab música del mestre Morera y dibuix d' En Miquel Utrillo; altre poema, «Nàdes» d' En Joseph María Jordá, música del mestre Gay y dibuix d' En Ramón Pichot, y l' viatje humorístich «Quatre gats» y un traço negre, en Pere Romeu anant pel mon, arreglat per n' Enrich de Fuentes, segons dibuix d' En Ramón Casas.

Artistas de reconeguda fama en las lletres, música y dibuix, tots los que contribueixen al bon èxit d' aquest nou espectacle, es indiscutible que 'l mateix deixaria gratament impresionats à los espectadors que tingueren la sort de presentarlo y admirarlo.

Lo cartell anunciador es igualment una obra artística, com totes las que surten d' aquell cau artístich que ab tant bon acert instala eu la ciutat dels Comtés nostre bon amic En Romeu.

Nostre distingit company en la prempsa D. Miquel Rey ha tingut l' estenció que de cor li agrabit, d' enviar-nos un exemplar de son monolech «Sangre Españoila», estrenat ab molt bon èxit en lo «Teatro Principal» de Tortosa, la nit del dia 23 del actual.

Trist y ben dramàtic es l' assumptu escollit per lo Sr. Rey, per argument de la seva obra, un matrimoni morint de miseria que ha perdut à Filipinas lo fill que era son unich sustent pera atendre à las necessitats de la vida, com llògicas son las consideracions que aquells infortunats padres se fan devant lo quadro de miseria que representa sa llar, orfe del benvolgut fill y l' patriotisme del Doctor pera curarlos d' aquell mal d' anyorament.

Dicen de Madrid que se troba molt encadernat en Romero Robledo.

Ja s' ho podia pensar que ab tan de bramar aquests dies se n' hi ressentiria la gola.

Lo dia de Cap d' any celebrarà ball en sos salons la favorescuda societat «El Alba».

Los balls enirán à càrrec de la brillant banda del Regiment d' Albüers.

«Circulan rumors pesimistas sobre la actitud de Máximo Gomez, que, segons telegrafian de la Habana, se disposa à activar la campanya».

Ab autonomía ó sense autonomía, tenim guerra per temps. I útil es parlarli de drets y llibertats à un poble quan ha hagut de vessar torrents de sàud en sa defensa. Los goberns que no sapiguero, evitarlo son los verdaders culpables de tanta desgracia.

Devant los aconteixements que s' atansan—diu *El Progreso* de Madrid—se fa indispensable que 'l poble diferencihi y coneixi als conservadors, que, distractats de demagogos ó d' ultramontans, son los pitjors enemichs de la nació.

Es molta veritat lo que diu, pero també devem obrir molt l' ull pera coneixer als que distractats de liberals y homes de progrés, han tocat tots los homes on abusos y tots los platerets en elabans d' homes que 'ns desiguan han fet perdre la joventut y la riquesa.

«No es veritat senyoral *Progrés* dels crancs?

Un oficial del exèrcit austro húngar, lo capitán Berndt, ha publicat una estadística de las guerras d' hui en aquest siglo. Lo travall en cuestió conté dades molt interessants, alguns dels cuales anem à reproduir:

Turquia es la nació que va al cap d' aquesta sàud en gressa estadística, puig que figura ab 3 anys de ègue. Mol joies regres en los 96 del siglo que van transcorreguts. Espanya figura, per desgracia seva, en segon lloc, ab 38 anys; després hi ha França ab 27; Russia ab 24; Italia ab 23, etc.

Efectivament, com hem dit sempre, es una glòria perteneixer à un estat que en las gestas de la barbaria, marxa al costat de Turquia.

Durant lo próximo any de 1898, segons real ordre del ministeri d' Ultramar, los vapors correos de la Companyia Transatlàntica sortirán de Barcelona pera

